

Produir un cinema nou

Tímidament, el cinema català va traient el cap i ressorgint d'una crisi que va estar a punt d'enfonsar-lo per sempre. A les cartelleres apareixen, cada vegada amb més freqüència, títols que, encara que sovint resisteixen poc temps, proven que el cinema a Catalunya no tan sols no ha mort, sinó que vol anar endavant i renovar els autors, els temes i la mateixa forma de treballar.

A més de les pel·lícules que ja s'han estrenat, una sèrie de projectes que van des de la fase de pre-producció fins als que estan a punt d'estrena, demostren en xifres que la producció de cinema a Catalunya va amunt.

Entre el conjunt de títols que ja s'han estrenat i els que esperen torn, sorgeixen, al costat de directors amb pel·lícules realitzades i estrenades com **Francesc Bellmunt**, **Carles Mira** o **Francesc Betriu**, altres noms nous o amb una trajectòria encara breu que fan a renovar el panorama d'autors. **Gerard Gormezano**, **Ferran Llagostera**, **Ignasi Farré** o **Albert Abril** són realitzadors que es van consolidant al costat d'altres, com **Jordi Cadena** o **Miquel Iglesias**, que s'han recuperat per a la pantalla després d'un període més o menys llarg d'inactivitat.

Al mateix temps, en els productors de cinema també hi ha hagut una renovació. Barcelona, que durant una època va ser el centre hegemònic de producció de cinema a l'estat, va perdre fa molts anys el liderat en favor de Madrid. Els anys setanta, amb la crisi econòmica i d'espectadors, van fer descendir la producció de cinema de manera alarmant.

D'altra banda, l'etapa de producció considerada *daurada*, marcada pel tàndem **Iquino-Balcázar**, es caracteritzava per un funcionament encaminat al cinema de sèrie B, de consum intern, i amb temes de durada efímera, que va determinar durant molt temps el sostre de la producció del país. Ara, aquest sostre s'està trencant.

Jordi Balló, director de l'Oficina Catalana de Cinema (OCC), creu que «el sector de la producció demana un im-

Mentre el cinema català malda per ressorgir i van apareixent nous títols i directors, els productors, un sector tradicionalment anquilosat, es renova i lluita per posar-se al dia. Calen noves idees i noves formes de treballar.

Carles Singla

cessitat de buscar nous horitzons en els productes de cinema català».

Nous productors

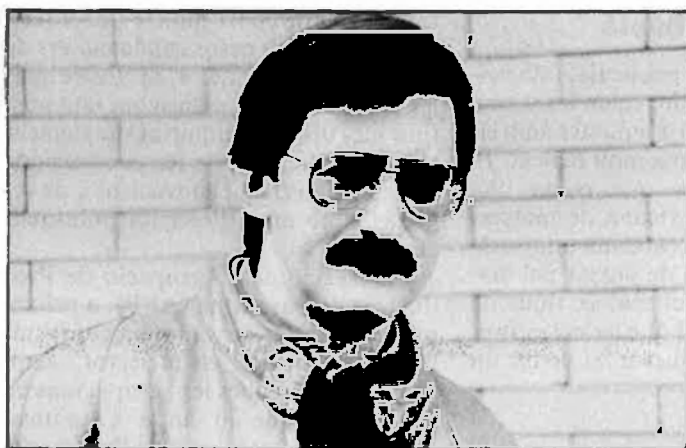
Aquesta necessitat de canvi està començant a donar els seus fruits amb l'aparició d'una nova generació de productors, majoritàriament joves, que juguen un important paper en la renovació del cinema. **Manuel Valls**, productor d'*El vent de l'illa*, junt amb **Albert Sagalès** i l'empresa d'ambdós, Septimània Films, han produït quatre

Dalt, Pérez Giner, Jordi Cadena i Manuel Valls. Baix, «El complot dels anells».

puls i reciclatge professional que va paral·lel a les mateixes ambicions de pel·lícules i directors. Cal que el nivell autoral i el nivell de producció creixin al mateix temps, i hi ha una clara ne-

pel·lícules en dos anys: *La veritat oculta*, de **Carles Benpar** —en coproducció amb Films Clot— *Blue Gin*, de **Santiago Lapeira**, *És quan dormo que hi veig clar*, de **Jordi Cadena**, i *El vent de*

Francesc Betriu.

Bigas Luna.

l'illa. Ara treballen en la pre-producció d'*Estació Central*, de **Josep A. Salgot**.

Enrique Viciano, a més de *Laura*, ha produït *Sinatra* a **Francesc Betriu** i ha intervingut en *Lola*, de **Bigas Luna**, i *Un parell d'ous*, de **Francesc Bellmunt**. **Paco Poch** va passar de la realització de curts-metratges a la producció amb *La senyora*, un dels films catalans que millor ha funcionat econòmicament els darrers temps, però que va protagonitzar un cert escàndol en estrenar-se en versió castellana a Barcelona i veure com la Generalitat li retirava la subvenció. No obstant, la pel·lícula va ser una de les més promocionades per la representació de les institucions catalanes a l'últim festival de Berlín. Poch, a través de Virginia Films, ha produït *Gaudi*, de **Manel Huerga**, per a televisió, i *L'home de neó* d'**Albert Abril** —en coproducció amb Barcelonafilm—, actualment en rodatge.

Daniya, la premiada pel·lícula de **Carles Mira**, ha estat produïda per Imatco, empresa de **Pere Roca**. Mira ja havia fet amb ell anteriorment *Karnabal*, amb **Els Comediants**. Per la seva banda, **Antoni Llorens**, amo de la distribuïdora Lauren Films, es va decidir a intervenir en la producció de pel·lícules i ha coproduït títols com *El complot dels anells*, de Bellmunt, les dues últimes cintes de **Pedro Almodóvar**, o *Una nit a Casa Blanca*, d'**Antoni Martí**.

Francesc Bellmunt, després d'haver tingut diversos productors en les seves pel·lícules, es va decidir a crear la seva pròpia productora, Fairplay, per a realitzar *El complot dels anells*, i en aquest moment ja està buscant localitzacions a València per a l'adaptació a la pantalla de la novel·la de **Ferran Torrent** *Un negre amb un saxo*.

Al costat d'aquests noms d'incorporació més recent, una productora veterana, Opal Films, encapçalada per **Josep A. Pérez Giner**, ha donat la pri-

mera oportunitat a **Antoni Verdaguier** amb *L'escot*, i ha recuperat **Miquel Iglesias** amb *Barcelona Connection*. Ara preparen la segona part d'aquest títol i el debut de l'escriptor **Andreu Martín**, que dirigirà l'adaptació de *Sauna*, de **Maria Jaen**.

L'evolució del cinema també ha portat a replantejar el paper del productor i quina ha de ser la intervenció en les pel·lícules. **Pere Roca** creu que «el productor ha de promoure les pel·lícules i, fins i tot en el cas que et portin un projecte que ja està mig avançat, l'obligació del productor és agafar-lo i adequar-lo a la seva política de producció». *Daniya* ha estat qualificada per alguns crítics com a pel·lícula de productor, però **Pere Roca** diu que això és així, només «en el sentit que es veu una riquesa de producció al darrere».

Agitació cultural

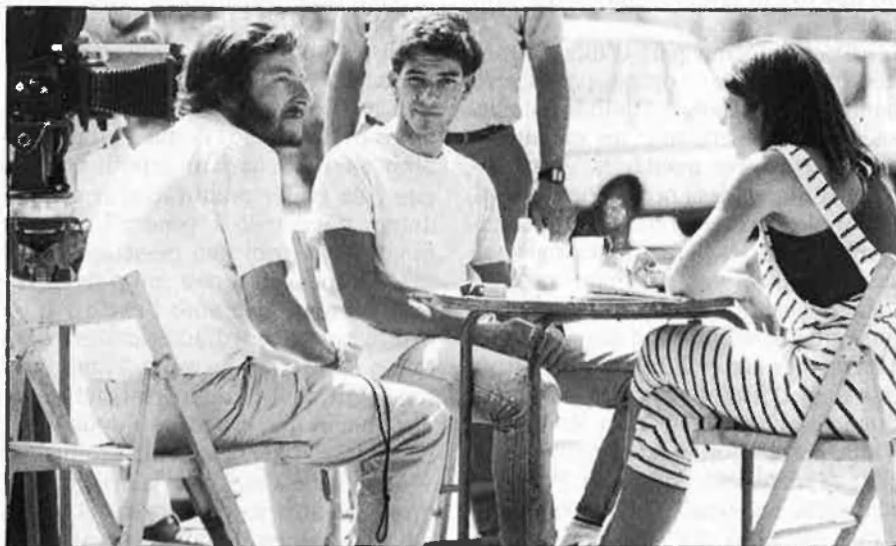
Jordi Balló pensa que «hi ha una tendència preocupant en els productors que és esperar que els ho portin tot fet» però també opina que «els productors

són un sector que, com molts altres, està en transformació internacionalment, per tant, també a Catalunya han de transformar-se i, de fet, estan fent-ho». Per a **Manel Valls** la feina del productor «és semblant a la d'un agitador cultural, ha de saber buscar i fer propostes de treball a directors, guionistes, novel·listes, etc., per tenir aquest cinema que no tenim».

Enrique Viciano contempla les dues possibilitats, «que sigui un director o guionista que ve amb la idea, o fer projectes que parteixin del productor. I fer una o dues pel·lícules l'any, perquè la cosa funcioni».

Sobre les, a vegades difícils, relacions entre director i productor, **Manel Valls** opina que «han de ser com una parella feliç; per arribar a un bon *polvo* han d'estar tots dos d'acord, saber què es fan, de quina manera i a quin ritme».

La relació director-productor millora a mida que canvien els esquemes. El director de l'OCC diu que el perfil del productor del futur està molt vinculat a les pel·lícules i a prop dels autors,

Un moment del rodatge de «Una nit a Casablanca».

amb una visió creativa de la relació cultura-indústria, i amb una perspectiva de circulació europea del seu producte, «no tot s'acaba en sumar subvencions».

El tema de les subvencions ha estat motiu de controvèrsia entre els que pensen que aquests diners han de servir per fer un cinema que resulti comercial, o els que creuen que, en ser diners públics, s'han d'orientar a l'experimentació i a fer pel·lícules que, amb una

Distribució

Per fer arribar la pel·lícula, una volta acabada, al públic, calen les distribuïdores, i la relació d'aquestes amb els productors és un tema molt delicat. El mateix distribuïdor que porta una pel·lícula nord-americana de masses, porta una pel·lícula catalana minoritària i totes dues han de passar pel mateix circuit i tenir el mateix tipus de promoció. És difícil que les coses funcionin així. El productor ha de fer un

«El vent de l'Illa», l'últim gran film del cinema català.

explotació purament comercial, serien impossibles de realitzar. **Pere Roca** creu que les subvencions «són una mesura que l'estat arbitra per protegir un determinat sector industrial» i entén que la pel·lícula «ha de ser comercial en el més ample sentit del terme, no que tingui moltíssims espectadors, sinó que tingui uns espectadors en concret».

«El cine forma part d'una cultura que és molt cara —opina, per la seva banda, **Manel Valls**— i amb la colonització nord-americana, les cinematografies europees quedarien absolutament submergides i no podrien existir, llavors les subvencions són absolutament necessàries. Ara, és més lògic que se subvencioni una cosa que culturalment creiem que és important que una altra que se suposa que donarà molts diners, perquè si l'única perspectiva que té és donar diners, llavors no cal donar-li subvenció». Tant Roca com Valls, però, estan d'acord en la necessitat d'adequació de les pel·lícules al seu públic potencial i al seu pressupost, i que cal saber fer arribar al públic aquesta proposta.

esforç important per trobar un distribuïdor, però la manca d'empreses que es vulguin ocupar de la distribució del cinema català fa difícil fer arribar les pel·lícules. Això fa que alguns títols catalans vegin la seva estrena ajornada una vegada rere una altra, si és que s'arriben a estrenar.

Alguns productors han creat la seva pròpia distribuïdora, i **Septimània Films** també s'ho ha plantejat, però, per a **Manel Valls**, «seria un error perquè són feines diferents i que necessiten especialització. A més, quan es fa això, sovint és amb un esperit de botiguer, de poder manufacturar el producte, envasar-lo i vendre'l, perquè ningú no et robi una pesseta».

L'excepció en aquest camp seria **Antoni Llorens**, que amb l'exclusiva de productores nord-americanes com **Orion** o **Lorimar**, ha muntat amb **Lauren Films** una sòlida infraestructura de distribució que li permet donar sortida als films on intervé en la producció.

La relació entre televisió i productors és un altre tema controvertit. Mentre a la majoria de països europeus el relançament del cinema s'ha fet comp-

tant amb un suport directe de les televisions, amb els casos capdavanters de la **RAI** o el **Channel 4**, al nostre país les televisions han mantingut una postura més distant, adquirint simplement els drets d'antena de les produccions quan ho han cregut convenient i, de vegades, amb unes directrius polítiques clares.

La creació de l'**Agrupació de Productors de Barcelona (APB)**, a principis de la tardor passada, ha constituït una altra novetat en el sector. Amb aquesta ja són dues les agrupacions de productors que hi ha a Catalunya —l'altra és l'**Associació de Productors de Cinema**— mentre que a Madrid són tres agrupacions des de fa anys, i a Euskadi n'hi ha una.

L'**APB** està presidida per **Manel Valls** i entre els seus membres hi ha **Fairplay**, **Samba** —la productora del desaparegut **Pepon Coromina** que ara porta el seu germà **Andreu**—, **Luna Films**, de **Bigas Luna**, **Centa**, de **Santiago Laperia**, i **Lalragalta**, de **Romà Guardiet**, entre d'altres. El seu president destaca que «estem intentant fer una gestió des d'una base professional diferent i senzillament perquè som pocs i estem més ben avinguts». Al mateix temps, **Valls** remarca que comparant el volum de producció de l'any passat i el previst per aquest, una associació amb quasi quaranta membres farà el cinquanta per cent de la producció catalana, i una altra, amb menys de deu, l'altre cinquanta per cent.

Programa europeu

L'**Oficina Catalana de Cinema** participa aquest any —declarat any europeu del cinema i la televisió— en un programa de la **CEE** de formació de nous productors. Segons **Jordi Balló**, «es tracta d'un programa en què s'ajudarà i formarà els productors per desenvolupar els seus projectes i fer-ho a nivell europeu». En aquest programa hi participen escoles de cine, canals de televisió o institucions com la **OCC**, que en porta la coordinació a l'Estat Espanyol.

Tot plegat fa que les esperances en l'afermament del cinema català augmentin i que, a poc a poc, el públic s'adoni que els productes que es fan aquí li interessin, i els vagi a veure. Si no, diu **Manel Valls**, «a Catalunya les coses estan molt malament i no aixecarem el cap ni consolidarem el cinema fins que la gent no tingui la capacitat de risc i de fer propostes cinematogràfiques noves i diferents. I això, sí que crec que és responsabilitat dels productors». □